

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

09.12.2019 р.

м. Миколаїв

№ 37-ріш

Справа № 1-26.213/56-2017

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентраль» протягом 2016-листопада 2019 років займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з централізованого опалення населенню у територіальних межах міста Миколаєва Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) зазначеним суб'єктом господарювання для надання послуг з централізованого опалення своїм абонентам (споживачам), як таке, що не мало на цьому ринку жодного конкурента.

У період з вересня 2016 по вересень 2017 років приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентраль» вчиняло дії, які полягали у включенні до змісту договорів про надання послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води зі споживачами-фізичними особами, умов, які не відповідають вимогам законодавства, а також укладанні договорів у такій редакції, внаслідок чого споживачі можуть не скористатися усім обсягом наданих їм законодавством прав, звужено коло обов'язків та відповідальність виконавця послуг. Такі дії могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

За результатами розгляду справи № 1-26.213/56-2017 такі дії приватного акціонерного товариства «Миколаївська теплоелектроцентраль» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку (за ч. 1 статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

На приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентраль» накладено штраф у розмірі 34 000 (тридцять чотири тисячі) гривень, зобов'язано припинити порушення.

Адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 1-26.213/21-2017 про порушення приватним акціонерним товариством «Миколаївська теплоелектроцентраль» законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист

економічної конкуренції» (надалі – Закон), та подання Відділу досліджень і розслідувань від 12.04.2018 № 1-06/45-пв,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ:

- (1) Розгляд справи здійснювався у відповідності до компетенції та завдань органів Антимонопольного комітету України, визначених Законами України «Про Антимонопольний комітет України» та «Про захист економічної конкуренції», з дотримання процесуальних дій, визначених Правилами розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19.04.1994 р. № 5, зі змінами і доповненнями, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 06.05.1994 р. за № 90/299.
- (2) Розпорядженням адміністративної колегії Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 05.10.2017 року № 56-р, за результатами розгляду заяви гр. «*(інформація з обмеженим доступом)*» від 21.07.2017 вх. № 140-07/22ЕК-2017, розпочато розгляд справи № 1-26.213/56-2017 за ознаками вчинення приватним акціонерним товариством «Миколаївська теплоелектроцентраль» порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 Закону, у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з централізованого опалення.
- (3) Територіальним відділенням у ході розгляду справи надсилались вимоги про надання інформації до Відповідача: від 25.09.2017 року № 168; від 17.01.2018 року № 1-292/80-47; від 26.09.2018р. № 64-02/1-292/80-911; від 20.06.2019р. № 64-02/1102.
- (4) Листом від 12.04.2018р. № 1-292/80-279 Відповідачеві було направлено Подання з попередніми висновками у справі від 12.04.2018р. № 1-06/45-пв.
- (5) Листом від 12.04.2018р. № 1-292/140-277 Заявнику було направлено Подання з попередніми висновками у справі від 12.04.2018р. № 1-06/45-пв.
- (6) Листом від 19.06.2018р. № 09.02/886 Відповідачем було надано заперечення на Подання з попередніми висновками у справі.

2. СТОРОНИ У СПРАВІ:

2.1. Відповідач

- (7) Відповідачем у справі є приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентраль» (54020, м. Миколаїв, вул. Каботажний узвіз, 18, ідентифікаційний код юридичної особи 30083966) (код КВЕД 35.11: Виробництво електроенергії (основний)) (надалі – ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», Товариство, Відповідач, Теплопостачальна організація).
- (8) **Приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентраль»** є юридичною особою з дати його державної реєстрації, діє на підставі Статуту (у новій редакції), затвердженого рішенням Загальних зборів ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» від 13.04.2017 року № 1/2017. Відповідно до пункту 1.1. Статуту Приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентраль» є юридичною особою із новим найменуванням, у результаті проведення державної реєстрації змін до Статуту, що пов'язані зі зміною типу Публічного акціонерного товариства «Миколаївська теплоелектроцентраль» у відповідності до Закону України «Про акціонерні товариства».
- (9) Згідно пункту 3.3. Статуту предметом діяльності Товариства є, зокрема:

- виробництво теплової енергії на теплоелектроцентралях та установках з використанням нетрадиційних або поновлюваних джерел енергії;
- транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільними) тепловими мережами;
- постачання теплової енергії.

Товариство здійснює господарську діяльність з:

- виробництва теплової енергії на підставі Ліцензії НКРЕКП від 13.07.2006 року № 901 (переоформлена постановою від 17.11.2015 № 2803);
- постачання теплової енергії на підставі Ліцензії НКРЕКП від 23.11.2012 № 366 (переоформлена рішенням від 17.11.2015 № 2803);
- транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами на підставі Ліцензії НКРЕКП від 23.11.2012 року № 366 (переоформлена рішенням від 17.11.2015 № 2803).

2.2. Заявник

- (10) **Заявник:** гр. «*(інформація з обмеженим доступом)*», яка мешкає за адресою: м. Миколаїв, вул. 8 Поперечна, «*(інформація з обмеженим доступом)*» (надалі – Заявник, Споживач).

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (11) У відповідності до пункту 3.1 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку (надалі – Методика) об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (12) Правові відносини між суб'єктом господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальних послуг, і фізичною або юридичною особою, яка отримує або має намір отримувати послуги з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, протягом досліджуваного періоду врегульовувались, зокрема, Законом України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року), Законом України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції від 09.11.2017 № 2189-VIII), Законом України «Про теплопостачання», Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та типового договору про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005р. № 630 (надалі – Правила надання послуг з централізованого опалення, Правила № 630), Правилами технічної експлуатації теплових установок і мереж, затвердженими наказом Міністерства палива та енергетики України від 14.02.2007 № 71 (надалі – Правила експлуатації теплових мереж, Правила № 71), Правилами користування тепловою енергією, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 03.10.2007 № 1198 (надалі – Правила користування тепловою енергією, Правила № 1198).
- (13) Частина четверта статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року) встановлює, що **виконавцем послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води**

для об'єктів усіх форм власності є **суб'єкт господарювання з постачання теплової енергії (теплопостачальна організація).**

- (14) Відповідно до статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року) житлово-комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил.
- (15) Згідно статті 13 цього ж Закону, за функціональним призначенням централізоване опалення віднесено до комунальних послуг.
- (16) Отже, Товариство надає житлово-комунальні послуги, а саме: є виконавцем послуг з централізованого опалення.
- (17) **Відтак, об'єктами аналізу є:**
 - приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентраль»;
 - послуги з централізованого опалення.

3.2. *Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких визначається монопольне (домінуюче) становище*

3.2.1. *Перелік товарів, щодо яких визначається монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання*

- (18) У відповідності до Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (19) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (20) Для забезпечення умов проживання та перебування у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, відповідно до встановлених нормативів населення міста Миколаєва користується послугами з централізованого опалення.
- (21) За визначенням термінів, наведених у пункті 2 Правил надання послуг з централізованого опалення, **централізоване опалення** – послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні нормативної температури повітря у приміщеннях квартири (будинку садибного типу), яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем теплопостачання.
- (22) Отже, **за функціональним призначенням та споживчими характеристиками** послуги з централізованого опалення є послугами, спрямованими на забезпечення нормативної температури повітря у приміщеннях квартири (будинку садибного типу) для задоволення потреб споживачів у створенні належних умов проживання та перебування у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд.
- (23) Окрім того, умови споживання зазначеного виду послуги також є подібними, адже забезпечують створення належних умов для перебування у жилих і нежилых приміщеннях, а також надаються виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем теплопостачання.
- (24) Таким чином, законодавством встановлено однакові умови надання та реалізації послуг з централізованого опалення, тобто дані послуги характеризуються одноманітністю умов реалізації та цін (тарифів), якими визначена їх вартість.
- (25) **Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище, є послуги з централізованого опалення.**

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (26) Виходячи з вищенаведених положень законодавства та технологічних особливостей надання послуг з централізованого опалення, в межах міста Миколаєва Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», їх надання здійснюється даним суб'єктом господарювання.
- (27) Споживачами послуг ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» є, зокрема, фізичні особи, які отримують послуги з централізованого опалення від даного Підприємства внаслідок того, що системи теплозабезпечення їх приміщень (житлових та нежитлових) приєднані (підключені) саме до теплових мереж Підприємства.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (28) У відповідності до пунктів 5.1.-5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (29) Внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання аналогічних послуг іншого суб'єкта господарювання, що, можливо, здійснює діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність у межах саме тих мереж, які йому належать (на праві власності, користування). Прокладення ж інших теплових мереж - поряд з існуючими, є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.
- (30) Окрім того, відключення відповідно до пункту 25 Правил надання послуг з централізованого опалення відключення споживачів від мереж централізованого опалення та постачання гарячої води здійснюється у порядку, що затверджується центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства.
- (31) Враховуючи вищенаведені результати дослідження, послуги з централізованого опалення не мають замінників. Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуги з централізованого опалення.
- (32) Таким чином, товарними межами ринку, який досліджується, є **послуги з централізованого опалення.**
- (33) **Територіальні межі ринку** певного товару відповідно до пункту 6.1. Методики визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товарів є неможливим або недоцільним.

3.4. Визначення географічних меж ринку

- (34) Територіальні (географічні) межі досліджуваного ринку, з урахуванням вимог розділу 6 Методики, визначені шляхом установлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживачів, придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (35) Отже, територіальними межами ринку послуг з централізованого опалення є територія в межах міста Миколаєва Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) ПрАТ «Миколаївська

теплоелектроцентрально» для надання послуг з централізованого опалення *абонентам (споживачам) Товариства.*

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі

- (36) Згідно пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (37) Отже, часові межі ринку надання послуг з централізованого опалення населенню у територіальних межах міста Миколаєва Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) Товариством визначаються періодом протягом 2016-листопада 2019 років.

3.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

- (38) Ринок, який досліджується перебуває в стані природної монополії, діючі протягом 2016-листопада 2019 років законодавчі норми, наділяють ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» виключним правом на надання послуг з централізованого опалення в межах мереж, які належать або використовуються (експлуатуються) Товариством.

3.7. Визначення потенційних конкурентів

- (39) Діючі протягом 2016-листопада 2019 років положення законодавства виключають можливість надання послуг з централізованого опалення в межах мереж, які належать або використовуються (експлуатуються) Товариством іншим, окрім ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», суб'єктом господарювання.

3.8. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (40) Бар'єрами для вступу на даний ринок потенційних конкурентів є, зокрема: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого опалення; адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання ліцензії на транспортування теплової енергії магістральними та місцевими (розподільчими) тепловими мережами.

3.9. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

- (41) Таким чином, урахувавши вищезазначене, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» є таким, що протягом 2016-листопада 2019 років у територіальних межах міста Миколаєва Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» для надання послуг з централізованого опалення своїм абонентам (споживачам), займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з централізованого опалення населенню, як таке, що не має на цьому ринку жодного конкурента.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

4.1. Обставини справи, встановлені за результатами розгляду заяви гр. Мірошніченко О.А.

- (42) Відповідно до частини першої статті 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року), відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах.
- Згідно пункту 3 частини другої статті 21 цього ж Закону **виконавець зобов'язаний** підготувати та укласти із споживачем договір на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання **згідно з типовим договором.**
- (43) **Частиною сьомою статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року) визначено, що договір на надання послуг з централізованого опалення, (з використанням внутрішньобудинкових систем), що укладається виконавцем із споживачем - фізичною особою, яка не є суб'єктом господарювання, є договором приєднання.**
- (44) Частиною першою статті 634 Цивільного кодексу України встановлено, що договором приєднання є договір, умови якого встановлені однією із сторін у формулярах або інших стандартних формах, який може бути укладений лише шляхом приєднання другої сторони до запропонованого договору в цілому. **Друга сторона не може запропонувати свої умови договору.**
- (45) Відповідно до статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (введеного в дію після 01.05.2019 року) надання житлово-комунальних послуг **здійснюється виключно на договірних засадах.**
- (46) При цьому пунктом 4 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону передбачено, що не пізніше як протягом одного року з дня введення в дію цього Закону (тобто, не пізніше як 01.05.2020) співвласники багатоквартирних будинків незалежно від обраної ними форми управління багатоквартирним будинком зобов'язані прийняти рішення про модель організації договірних відносин з виконавцями комунальних послуг (крім послуг з постачання електричної енергії та природного газу) щодо кожного виду комунальної послуги згідно з частиною першою статті 14 цього Закону, **а виконавці комунальних послуг – укласти із такими співвласниками договори про надання відповідних комунальних послуг відповідно до обраної співвласниками моделі організації договірних відносин.**
- (47) У разі якщо співвласники багатоквартирного будинку самостійно не оберуть одну з моделей організації договірних відносин, визначених частиною першою статті 14 Закону, та/або не дійдуть згоди з виконавцем про розмір плати за обслуговування внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку, що забезпечують постачання відповідної комунальної послуги, між виконавцем відповідної комунальної послуги та кожним співвласником після 01.05.2020 буде укладено індивідуальний договір про надання комунальної послуги з урахуванням особливостей, визначених частиною сьомою статті 14 Закону.
- (48) **Договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.** Такі договори можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір та колективний договір про надання комунальних послуг) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач, колективний споживач).

- (49) Договір про надання комунальної послуги укладається між виконавцем відповідної послуги та споживачем або особою, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, або з управителем багатоквартирного будинку з метою постачання електричної енергії для забезпечення функціонування спільного майна багатоквартирного будинку.
- (50) Порядок та особливості укладання, зміни і припинення договорів про надання житлово-комунальних послуг, зокрема і в багатоквартирних будинках, визначаються статтями 13-15 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (введеного в дію після 01.05.2019 року).
- (51) Враховуючи особливості перехідного періоду, а саме періоду від моменту введення в дію Закону (01.05.2019) до моменту укладення нових договорів про надання комунальних послуг пунктом 3 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Закону **передбачено, що договори про надання комунальних послуг, укладені до введення в дію цього Закону (тобто, до 01.05.2019), зберігають чинність на умовах, визначених такими договорами, до дати набрання чинності договорами про надання відповідних комунальних послуг, укладеними за правилами, визначеними цим Законом.** Такі договори мають бути укладені між споживачами та виконавцями комунальних послуг протягом одного року з дати введення в дію цього Закону (тобто, до 01.05.2020). У разі якщо згідно з договорами про надання комунальних послуг, укладеними до введення в дію цього Закону, передбачено більш ранній строк їх припинення, такі договори вважаються продовженими на той самий строк.
- (52) Згідно пункту 8 Правил № 630, послуги надаються споживачеві згідно з договором, що **оформлюється на основі типового договору** про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.
- (53) Відповідно до абзацу четвертого частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України, при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, **коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.** Згідно частини третьої статті 184 Господарського кодексу України, укладення господарських договорів на основі примірних і типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа, оформленого згідно з вимогами статті 181 цього Кодексу та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування примірних або типового договору.
- (54) Як було з'ясовано територіальним відділенням, Заявником на адресу Товариства було направлено запит про надання інформації від 12.06.2017 року, який отримано ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» 15.06.2017 року. У вказаному запиті гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, у зв'язку з визнанням Товариством факту відсутності із нею договірних відносин, предметом яких є надання послуг з централізованого опалення, висловила прохання надіслати на її адресу відповідні примірники договорів. У відповідь на вказаний запит Товариство листом від 13.07.2017 року № 718-ф надіслало на адресу Споживача два примірники **Договору про надання послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води № 219045 (надалі – Примірник договору № 219045).** При цьому, у тексті надісланого на адресу Заявника листа Товариством зазначено, що вказані примірники договору надсилаються у зв'язку з неприєднанням Заявника до теперішнього часу до договору про надання послуг з централізованого опалення.

- (55) Таким чином, станом на 13.07.2017 року договірні відносини між ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», як виконавцем послуг з централізованого опалення, та гр. «*інформація з обмеженим доступом*», як споживачем таких послуг, не були врегульовані жодним письмовим договором, укладеним відповідно до вимог законодавства у сфері надання житлово-комунальних послуг.
- (56) Листом від 29.09.2017 року № 10-01/1339 ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» на запит територіального відділення від 25.09.2017 року № 168 були надані пояснення та документи щодо не укладання договору з гр. «*інформація з обмеженим доступом*». Так, Товариством було надано копію листа від 21.07.2017 року, адресованого гр. «*інформація з обмеженим доступом*» до Товариства, у якому Споживач пояснює причини не підписання надісланого на його адресу Примірника договору № «*інформація з обмеженим доступом*» невідповідністю його редакції положенням законодавства у сфері надання послуг з централізованого опалення. Окрім того, гр. «*інформація з обмеженим доступом*» звертає увагу Товариства на прийняте адміністративною колегією територіального відділення рішення № 21-ріш від 16.08.2016 року відносно ПАТ «Миколаївська ТЕЦ», яким дії Товариства щодо включення до змісту договорів про надання послуг з централізованого опалення умов, які не відповідають вимогам законодавства та укладанні таких договорів, були визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку. У цьому ж листі Споживач вказує на підтвердження правомірності висновків територіального відділення апеляційною судовою інстанцією та наголошує на необхідності надсилання на його адресу примірників договору, які б відповідали вимогам законодавства.
- (57) У відповідь на вказаний лист гр. «*інформація з обмеженим доступом*» ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» листом від 17.08.2017 року № Т-10-01/287 повідомило споживача про оскарження рішення територіального відділення у судовому порядку, та, посилаючись на те, що постанова Вищого господарського суду у судовій справі № 915/1101/16 була отримана Товариством лише 18.07.2017 року, тобто вже після надіслання на адресу гр. «*інформація з обмеженим доступом*» примірників договору про надання послуг з централізованого опалення, Товариство не мало можливості внести зміни до редакції договорів, що ним затверджена. У цьому ж листі ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» повідомляє, що станом на 17.08.2017 року Товариство розпочало розробляти договір про надання послуг з централізованого опалення з урахуванням зауважень, викладених у рішенні територіального відділення, наразі (тобто станом на 17.08.2017 року), текст договору знаходиться на узгодженні відповідних служб ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ».
- (58) Виходячи із наведеної інформації, станом на дату прийняття адміністративною колегією територіального відділення розпорядження про початок розгляду цієї справи (05.10.2017 року № 56-р), між ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» та гр. Мірошніченко О.А. не було укладено договору, яким би врегульовувались питання надання послуг з централізованого опалення за адресою проживання останнього: м. Миколаїв, вул. 8 Поперечна, «*інформація з обмеженим доступом*». Окрім того, відповідно до інформації, наданої Товариством листом від 30.01.2018 року № 10-01/137 станом на 30.01.2018 року договірні відносини із вказаним абонентом залишались не врегульованими. **Враховуючи повідомлену Заявником інформацію, Відділенням було проведено правовий аналіз на відповідність законодавству та Типовому договору про надання послуг з централізованого**

опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 року № 630 (надалі – Типовий договір) змісту Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»*, який було надіслано ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» Заявнику для підписання листом від 13.07.2017 року № 718-Ф.

- (59) Предметом вказаного договору є зобов'язання «Виконавця» (ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ») надавати вчасно та відповідної якості послуги з централізованого опалення та постачання гарячої води «Споживачеві» - власнику (наймачу, орендарю) житлового приміщення (квартири) та іншим особам, які фактично мешкають у житловому приміщенні (квартирі), а «Споживач» зобов'язується своєчасно оплачувати надані послуги за встановленими тарифами у строки і на умовах, що передбачені Договором (всі повнолітні особи мають рівні права та обов'язки (солідарні) разом із «Споживачем» за цим Договором). У змісті зазначеного Примірника договору № 219045 Відділенням було виявлено ряд невідповідностей та додаткових умов, що суперечать чинному законодавству та положенням Типового договору, внаслідок застосування яких можуть ущемлюватися інтереси Заявника, як споживача послуг, а також звужуватися коло обов'язків та відповідальність виконавця послуг, яким є ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ». Зокрема, Відділенням було встановлено нижче наведені невідповідності.

4.1.1. Встановлені невідповідності договору, пов'язані з компенсацією збитків

- (60) Положення частини першої статті 20 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року) передбачають право споживача на отримання від виконавця компенсації в розмірі, визначеному договором, рішенням суду або законодавством, **за перевищення нормативних термінів на проведення аварійно-відновлювальних робіт.**
- (61) Кореспондуючий такому праву споживача є обов'язок виконавця послуг, передбачений пунктом 8 частини другої статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року): сплачувати споживачу компенсацію за перевищення встановлених термінів проведення аварійно-відновлювальних робіт у розмірі, визначеному договором або законодавством.
- (62) Частиною другою статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (введеного в дію після 01.05.2019 року) визначено обов'язок виконавця комунальної послуги виплачувати споживачу штраф за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновлювальних робіт у розмірі, визначеному законодавством.
- (63) Відповідно до підпункту 9 пункту 29 Правил № 630 споживач має право не лише на зменшення, а й на звільнення від плати за послуги у разі їх ненадання та на отримання компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт.
- (64) Як з'ясовано Відділенням, Примірник договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»*, надісланий на адресу Заявника, не містить відповідного права споживача та не відображає кореспондуючого обов'язку виконавця. **Зазначене може призвести до уникнення виконавцем відповідних обов'язків оскільки вони не передбачені у договорі, та, як наслідок, завдати шкоди споживачу.**
- (65) При цьому, зміст положень підпункту 6.2.2. Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»*, який передбачає, що виконавець несе відповідальність у разі порушення зобов'язань, установлених договором або законодавством, не може розглядатись як належне відображення права споживача на звільнення від оплати

послуг та отримання компенсації у випадку перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт.

- (66) Підпункт 6.2.2. Примірника договору № *«інформація з обмеженим доступом»*», що відображає відповідальність Товариства за зобов'язаннями, встановленими законодавством, містить загальні положення щодо застосування норм законодавства, *без будь-якої конкретизації* нормативно-правового регулювання виконання ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» вищезазначеного обов'язку.
- (67) Відповідно до статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року) **права та обов'язки сторін є істотними умовами договору**, а отже мають бути передбачені у договорі приєднання, який укладається Товариством із споживачами послуг з централізованого опалення. Укладаючи договір з наведеними умовами, без чіткого визначення прав споживача, передбачених законодавством. Товариство має змогу уникнути виконання своїх власних зобов'язань перед споживачем, який, підписуючи договір, не має у його тексті відповідної інформації про своє право та обов'язок виконавця, а з інших джерел, окрім договору, фізична особа може бути й необізнаною про такі норми законодавства, що регламентують взаємні права та обов'язки сторін. Зазначене стало можливим внаслідок специфічної форми організації взаємовідносин між Товариством, як виконавцем послуг з централізованого опалення, та фізичною особою, як споживачем таких послуг, яка передбачає укладення саме договору приєднання. Використовуючи своє монопольне становища та нормативно-правові особливості укладення договорів про надання послуг з централізованого опалення, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» не забезпечило законодавчо визначеного права споживача на звільнення від сплати за послуги та отримання компенсації при перевищенні нормативних термінів на проведення аварійно-відновлювальних робіт. Також слід зазначити, що відсутність затвердженої методики, яка дозволяє здійснювати розрахунок розміру компенсації споживачу за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт, не є нормативно-визначеною підставою для звільнення ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» від виконання відповідних обов'язків перед споживачем. Такі обставини лише передбачають застосування іншого правового механізму реалізації зазначеного права споживача та відповідного обов'язку виконавця послуг з централізованого опалення, який однак не передбачено положеннями договору.
- (68) Виходячи з наведеного, у разі укладення Заявником договору у запропонованій Товариством редакції, останній буде позбавлений можливості компенсувати збитки, які можуть бути понесені ним внаслідок порушення Товариством строків проведення аварійно-відбудовних робіт. Крім того, виходячи з положень запропонованого Примірника договору № *«інформація з обмеженим доступом»*», споживач за таких обставин не звільняється від оплати за послуги, а лише оплачує послуги відповідно до проведених Товариством перерахунків, що також може призводити до значних фінансових збитків.

4.1.2. Встановлені невідповідності договору, пов'язані із встановленням приладів обліку

- (69) Відповідно до положення пункту 29 Правил № 630 споживач має право на установлення квартирних засобів обліку та взяття їх на абонентський облік; періодичну повірку, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж) квартирних засобів обліку.
- (70) Згідно підпункту 9 пункту 32 Правил № 630 виконавець зобов'язаний: забезпечувати за заявою споживача взяття на абонентський облік у **тижневий строк квартирних**

- засобів обліку.** Також, виконавець зобов'язаний контролювати установлені міжповіркові інтервали, проводити періодичну повірку квартирних засобів обліку, їх обслуговування та ремонт, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж.
- (71) Відповідно до абзацу п'ятого частини четвертої статті 17 Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність» (в редакції Закону України «Про житлово-комунальні послуги» № 2189-VIII від 09.11.2017) періодична повірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування і монтаж) вузлів обліку, що забезпечують індивідуальний облік споживання теплової енергії та води в квартирах (приміщеннях) будинку, **здійснюються за рахунок власників таких вузлів обліку**, якщо інше не встановлено договором, а у разі укладення співвласниками багатоквартирного будинку індивідуальних договорів про надання відповідної комунальної послуги періодична повірка, обслуговування та ремонт (у тому числі демонтаж, транспортування і монтаж) таких вузлів обліку **забезпечуються виконавцем комунальної послуги за рахунок плати за абонентське обслуговування, встановленої відповідно до Закону України «Про житлово-комунальні послуги».**
- (72) Відповідно до підпункту 5.2.9. Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»* Товариство зобов'язане забезпечувати за заявою споживача взяття на абонентський облік квартирних засобів обліку гарячої води.
- (73) Згідно підпункту 5.2.10. Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»* ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» зобов'язано контролювати установлені міжповіркові інтервали, проводити періодичну повірку **квартирних засобів обліку гарячої води**, їх обслуговування та ремонт, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж.
- (74) Таким чином, в редакції договорів, які запропоновані Товариством для укладання, звужується коло відповідальності виконавця щодо виконання обов'язків, які пов'язані з взяттям на абонентський облік та проведенням періодичної повірки **квартирних засобів обліку теплової енергії.**
- (75) Як з'ясовано Відділенням, положення законодавства чітко визначають, що споживач має право на встановлення як квартирних засобів обліку води, **так і квартирних засобів обліку теплової енергії.** Також, положення Правил № 630 визначають право споживача і на проведення повірки, обслуговування та ремонту квартирних засобів обліку, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж. При цьому, слід зазначити, що положеннями чинного законодавства не передбачено обов'язок виконавця щодо виконання робіт із встановлення квартирних засобів обліку гарячої води та теплової енергії, а лише передбачено обов'язок щодо **взяття таких засобів обліку на абонентський облік та здійснення заходів, пов'язаних з їх повіркою, обслуговуванням та ремонтом.**
- (76) Таким чином, відсутність у редакції договорів зазначених вище положень звужує коло відповідальності ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» за обов'язками, які, у відповідності до вимог чинного законодавства, покладаються на виконавця послуг з централізованого опалення, а саме – **взяття на абонентський облік квартирних засобів обліку теплової енергії, проведення їх повірки та обслуговування**, що може призводити до ущемлення інтересів споживачів. При цьому, положення пунктів 5.2.9. та 5.2.10. Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»*, на які посилається Теплопостачальна організація, не відображають відповідних обов'язків Товариства щодо вищенаведеного права споживача.
- (77) Виходячи із інформації, наявної у Відділення, на даний час, в обліковій базі Товариства не зареєстровані житлові приміщення, обладнані квартирними засобами обліку теплової енергії. В той же час, Відділення зауважує, що пунктом 1.4 Правил утримання жилих будинків та прибудинкових територій, затверджених наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від

17.05.2005 №76, пунктами 8, 9, 17-19 Правил користування тепловою енергією, державними будівельними нормами, зокрема ДБН В.3.2-2-2009 «Житлові будинки. Реконструкція та капітальний ремонт», ДБН В.2.2-15-2005 «Житлові будинки. Основні положення» передбачено, що для встановлення вузла обліку та регулювання теплової енергії в квартирах, **що мають індивідуальний тепловий ввід необхідно:** виконати роботи із встановлення вузла обліку та регулювання теплової енергії, звернутись до виконавця послуг з централізованого опалення щодо **прийняття на абонентський облік встановленого вузла обліку.** Водночас, встановлення приладів регулювання та обліку тепла **окремої квартири в багатоповерховому будинку з вертикальною системою опалення призводить до втручання в систему опалення** і як наслідок, веде до порушення як гідравлічного режиму системи опалення, так і теплового балансу будинку в цілому. Разом з тим, пунктом 12.3.2 ДБН В.3.2-2-2009 «Житлові будинки. Реконструкція та капітальний ремонт» визначено, **що за відсутності технічної можливості облаштування системи централізованого опалення поквартирними лічильниками теплоспоживання при відповідному обґрунтуванні допускається застосовувати вертикальну систему опалення з можливістю обладнання/дообладнання зазначеної системи відповідно запірно-регулюючою арматурою згідно вимогам ДБН В.2.5-67:2013 (на зміну СНП 2.04.05), ДБН В.2.2.15, ДБН В.2.5.39.** а також можливістю влаштування приладів-розподільвачів теплової енергії для обліку фактичного теплоспоживання квартирами.

- (78) Таким чином, до питання встановлення приладів обліку теплової енергії в квартирах багатоповерхових будинків з вертикальною системою опалення слід підходити комплексно з відповідним переобладнанням загальнобудинкової системи опалення. Виходячи з наведених обставин, Відділення зауважує, що відсутність наразі встановлених квартирних приладів обліку теплової енергії та наявність певних технічних особливостей їх встановлення, не звільняє ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» від виконання обов'язків, визначених законодавством. Крім того, відсутність таких звернень лише підтверджує, що споживачі у повній мірі не обізнані зі своїм правом на встановлення квартирних приладів обліку теплової енергії, що має негативний вплив на впровадження споживачами заходів енергозбереження та обліку фактично спожитої теплової енергії. У разі встановлення в квартирі споживача приладів обліку теплової енергії спеціалізованою організацією (підприємством) з дотриманням усіх діючих норм та правил щодо його встановлення, виконавець послуг зобов'язаний поставити цей засіб на абонентський облік та нараховувати плату відповідно до його показань.
- (79) Укладання договорів у редакції, яка не містить даного положення, може призвести до уникнення виконавцем відповідного обов'язку прийняти, **у встановлений законодавством термін, на абонентський облік квартирний засіб обліку теплової енергії та, як наслідок, споживач змушений буде оплачувати за спожиті послуги відповідно до норм споживання, що суперечить вимогам чинного законодавства та призведе до ущемлення прав споживача.** Виходячи з наведеного, споживач може понести матеріальні збитки, пов'язані з оплатою спожитих послуг не за показниками лічильника, а за нормами споживання. Крім того, не відображення у редакції Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** обов'язку щодо проведення періодичної перевірки також може призвести до уникнення відповідальності Товариством за визначеними обов'язками, що у свою чергу призведе до перекладання витрат, пов'язаних із перевіркою квартирних засобів обліку теплової енергії, на споживача. Таким чином, Товариством звужено коло власних зобов'язань та прав споживача, що стало можливим внаслідок набуття останнім статусу монопольного утворення та

неможливості споживачів впливати на процедуру укладення договорів про надання послуг з централізованого опалення.

4.1.3. Встановлені невідповідності договору, пов'язані із повідомленням інформації про перерву в наданні послуг

- (80) Частиною четвертої статті 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року) у разі застосування перерви в наданні послуг виконавець/виробник зобов'язаний повідомити через засоби масової інформації про таку перерву споживача не пізніш як за 10 днів (за винятком перерви, що виникла внаслідок аварії або дії обставин непереборної сили). У повідомленні необхідно зазначити причину та строк перерви в наданні відповідних послуг.
- (81) Аналогічні положення закріплені і в редакції Закону, діючі після 01.05.2019 року.
- (82) Окрім того, відповідно до підпункту 7 пункту 32 Правил № 630 виконавець зобов'язаний повідомляти споживача про плановану перерву в наданні послуг через засоби масової інформації, а також письмово не пізніше ніж за 10 днів до її настання (крім перерви, що настає внаслідок аварії або дії непереборної сили) із зазначенням причини та часу перерви в наданні послуг.
- (83) ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» **не включило** до Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»*, запропонованого для підписання гр. *«(інформація з обмеженим доступом)»*, вищезазначені вимоги законодавства.
- (84) При цьому, Відділення звертає увагу на те, що згідно пункту 4 Правил № 630 послуги надаються споживачам безперебійно, виключно за винятком часу перерв, визначених відповідно до частини третьої статті 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року), тобто: **проведення ремонтних і профілактичних робіт, міжопалювальний період для систем опалення, ліквідацію наслідків аварій або дії обставин непереборної сили.**
- (85) Відповідно до пункту 4 Правил № 630 у разі планування перерви в наданні послуг виконавець зобов'язаний повідомити про це споживача через засоби масової інформації, а також письмово не пізніше ніж за 10 днів до її настання **(за винятком перерви, що настала внаслідок аварії або дії непереборної сили)**. У повідомленні зазначаються причина та час перерви в наданні відповідних послуг.
- (86) Виходячи з наведених положень законодавства, винятковими причинами, які можуть звільняти виконавця від обов'язку інформувати споживача про перерву в наданні послуг, є **перерви, що настали внаслідок аварії або дії непереборної сили. Отже, проведення ремонтних і профілактичних робіт в установленому порядку не звільняє ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» від обов'язку інформування споживача про такі перерви у відповідності з порядком, визначеним положеннями вищенаведених нормативно-правових актів.**
- (87) Пропонуючи для підписання договори у такій редакції, не включаючи умову, передбачену Законом України «Про житлово-комунальні послуги» та Правилами № 630, Товариство не забезпечило у повній мірі виконання вимог законодавства, якими врегульовано правову процедуру укладення договорів приєднання, допустивши при цьому звуження власних обов'язків, визначених законодавством. Товариство має змогу уникнути зобов'язань щодо належного інформування споживача про проведення відповідних ремонтних чи профілактичних робіт, які пов'язані з

перервою у наданні послуг. Внаслідок чого споживач, зокрема, Заявник, не отримуючи послугу з централізованого опалення, може понести матеріальні збитки або зазнати моральної шкоди з причин порушення власних соціально-побутових планів, пов'язаних з отриманням послуг, яких можна було б уникнути за умови своєчасної обізнаності щодо перерв у наданні послуг.

4.1.4. Встановлені невідповідності договору, пов'язані із відсутністю інформації про сплату штрафних санкцій на користь споживача

- (88) Окрім наведених положень, Відділенням також було встановлено, що ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» звузило коло власних обов'язків, не включивши до редакції запропонованого до підписання з гр. *«(інформація з обмеженим доступом)»* Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»* положення щодо сплати споживачу неустойки (штрафу, пені).
- (89) Згідно підпункту 19 пункту 32 Правил № 630 до обов'язку виконавця належить сплачувати споживачу неустойку (штраф, пеню) у разі ненадання послуг або надання послуг неналежної якості у порядку та у випадках, передбачених законодавством і договором. При цьому, як з'ясовано Відділенням, пункт 6.2. вищезазначеного примірника договору містить загальні положення щодо застосування норм законодавства, без будь-якої конкретизації нормативно-правового регулювання виконання Товариством саме обов'язку щодо сплати на користь споживача неустойки, штрафу чи пені, а тому його редакція не може розглядатись як належне викладення обов'язку Товариства здійснювати відповідні виплати на користь споживача. Крім того, згідно положень частини першої етапі 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» відповідальність сторін та штрафні санкції за невиконання умов договору, належать до істотних умов договору, а отже, виходячи з специфіки організації договірних взаємовідносин із споживачами, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» повинно було забезпечити відображення зазначених норм у Примірнику договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»*, запропонованому для підписання із гр. *«(інформація з обмеженим доступом)»*
- (90) Отже, пропонуючи для підписання договір без чіткого визначення обов'язку ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», передбаченого Правилами надання послуг з централізованого опалення, Товариство має змогу уникнути виконання зобов'язань перед Заявником, який, підписуючи договір, не має у його тексті відповідної інформації про обов'язок виконавця, а з інших джерел, окрім договору, фізична особа може бути й необізнаною про норми законодавства, що містять такі положення. Окрім того, виходячи із правової природи договору, споживач позбавлений можливості внести зміни до договору на етапі його укладення. Таким чином, Товариство, використовуючи власне монопольне становище, а також право на підготовку та укладення договору, який за своєю правовою природою є договором приєднання, позбавляє споживача права на отримання сум неустойки штрафів та пені, як одного із способів відновлення споживачем власних інтересів за умови неналежного виконання ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» зобов'язань за договором. Отже, Товариство не забезпечило додатковою гарантією, яка є обов'язковою умовою договору, виконання власних зобов'язань за договором, іншу сторону, яка приєднується до його положень.

4.1.5. Встановлені невідповідності договору, пов'язані із забезпеченням доступу до помешкання споживача, які надають право виконавцю здійснювати припинення надання послуг

- (91) Відповідно до положень пункту 30 Правил № 630 споживач зобов'язаний, зокрема, забезпечувати доступ до мережі, арматури, квартирних засобів обліку, розподільчих систем представника виконавця за наявності в нього відповідного посвідчення:
- для ліквідації аварій - **цілодобово**;
 - для встановлення і заміни санітарно-технічного та інженерного обладнання, проведення технічного і профілактичного огляду, зняття контрольних показників квартирних засобів обліку - **згідно з умовами договору**.
- (92) Аналогічні положення визначені Законом України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року).
- (93) Відповідно до пункту 4 частини першої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (введеного в дію після 01.05.2019 року) виконавець комунальної послуги має право доступу до житла, інших об'єктів нерухомого майна для ліквідації аварій, усунення неполадок санітарно-технічного та інженерного обладнання, його встановлення і заміни, проведення технічних та профілактичних оглядів і перевірки показань приладів - розподільювачів теплової енергії та/або вузлів обліку, що забезпечують індивідуальний облік споживання відповідної комунальної послуги у квартирах (приміщеннях) багатоквартирного будинку, в порядку, визначеному законом і договорами про надання комунальних послуг.
- (94) Підпункт 4.2.5. Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»**, передбачає обов'язок споживача забезпечувати доступ **без попереднього погодження** в опалювальні приміщення представникам виконавця та балансоутримувача (за наявності в них відповідного посвідчення) для проведення оглядів технічного стану санітарно-гігієнічного обладнання; перевірки показань контрольно-вимірювальних засобів обліку, **припинення теплопостачання у разі неоплати вартості наданих послуг понад три місяці або порушення умов цього Договору з 7.00 до 19.00, а для виконання ремонтних робіт та ліквідації аварій - цілодобово**.
- (95) Виходячи з наведених положень, редакція підпункту 4.2.5. Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** розширює коло обов'язків споживача, що полягають у наданні доступу у приміщення представникам виконавця та балансоутримувача не лише з метою проведення технічних оглядів, встановлення та заміни санітарно-технічного та інженерного обладнання, зняття контрольних показників квартирних засобів обліку, **але й з метою припинення теплопостачання**. Таким чином, зазначена редакція Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** призводить до розширення переліку випадків, в яких споживач зобов'язаний надавати доступ в своє помешкання **та забезпечує право Товариства на припинення надання послуг з централізованого опалення, у разі не оплати споживачем таких послуг**.
- (96) Оскільки договір про надання послуг з централізованого опалення, який укладається між ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» та споживачами, є договором приєднання. Споживач законодавчо позбавлений можливості визнавати умови такого договору, у тому числі умови та порядок доступу теплопостачальної організації до належного йому на праві власності (користування) приміщення, а тому змушений приймати умови, запропоновані виконавцем.
- (97) Як встановлено Відділенням, запропонована редакція не лише розширює коло обов'язків споживача, **але й розширює права виконавця, яким в даному випадку є ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ»**.
- (98) Частиною третьою статті 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року) визначено, що комунальні послуги надаються споживачам безперебійно, за винятком часу перерв на: проведення ремонтних і профілактичних робіт; міжопалювальний період; ліквідацію наслідків аварії, а до

винятків, які визначені положеннями цієї ж статті, не відносяться - обставини, пов'язані з несплатою вартості послуг.

- (99) Разом з тим, редакція Закону, що вступила в дію з 01.05.2019 року, а саме стаття 8 закріплює за виконавцем послуг право на припинення/зупинення надання комунальних послуг у разі їх неоплати або оплати не в повному обсязі в порядку і строки, встановлені законом та договором, крім випадків, коли якість та/або кількість таких послуг не відповідають умовам договору.
- (100) Порядок здійснення заходів з припинення надання послуг визначено положеннями статті 18 Закону. Так, зокрема, частиною четвертої статі 18 Закону передбачено, що виконавець комунальної послуги (крім послуг з постачання та розподілу електричної енергії та природного газу) має право обмежити (припинити) надання відповідної комунальної послуги її споживачу незалежно від обраної моделі організації договірних відносин у разі непогашення в повному обсязі заборгованості за спожиті комунальні послуги протягом 30 днів з дня отримання споживачем попередження від виконавця. Таке попередження надсилається споживачу не раніше наступного робочого дня після спливу граничного строку оплати комунальної послуги, визначеного законодавством та/або договором про надання відповідної комунальної послуги.
- Обмеження (припинення) надання відповідної комунальної послуги здійснюється виконавцем у присутності представника особи, яка здійснює технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем багатоквартирного будинку, що забезпечують надання відповідної комунальної послуги, а також управителя або посадової особи чи працівника об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, якщо управління багатоквартирним будинком здійснюється відповідно управителем або об'єднанням співвласників багатоквартирного будинку. Неприбуття зазначених осіб, які заздалегідь були попереджені виконавцем про день та час здійснення обмеження (припинення) надання комунальної послуги, не є перешкодою для здійснення виконавцем обмеження (припинення) надання комунальної послуги споживачу.
- (101) Таким чином, зазначеною редакцією Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»* ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», користуючись своїм монопольним становищем, закріплює право на припинення постачання послуг з централізованого опалення, яке не передбачено положеннями чинного законодавства до 01.05.2019 року. При цьому, закріплені у примірнику договору положення, у частин припинення надання послуг також суперечать законодавчо визначеній процедурі припинення надання послуг, становленої з 01.05.2019 року.
- (102) Таким чином, Товариство знімає з себе зобов'язання щодо проведення досудово-претензійної роботи із споживачем, закріплюючи право на вжиття більш дієвого для себе механізму, за якого споживач змушений буде сплатити заборгованість, навіть якщо вона є спірною, або ж якщо пов'язані з її виникненням обставини, розглядаються судом.
- (103) Крім того, аналізуючи положення пункту 4.2.5. Примірника договору № *«(інформація з обмеженим доступом)»*, Відділення приходиться до висновку, що редакція останнього не відповідає положенням чинного законодавства і у частині інших зобов'язань, які висуваються до споживача. Так, представники ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» та балансоутримувача мають право цілодобового доступу до приміщення споживача не лише у разі необхідності ліквідації аварії, але й для проведення ремонтних робіт, що не передбачено положеннями Правил надання послуг з централізованого опалення.
- (104) Положеннями Правил № 630 конкретизовано обов'язок споживача забезпечувати доступ до мережі, арматури, квартирних засобів обліку, розподільчих систем

представника виконавця за наявності в нього відповідного посвідчення, **згідно з умовами договору**, для встановлення і заміни санітарно-технічного та інженерного обладнання, проведення технічного і профілактичного огляду, зняття контрольних показників квартирних засобів обліку. Так, підпунктом 6 пункту 32 Правил надання послуг з централізованого опалення визначено, що виконавець зобов'язаний узгодити із споживачем **не пізніше ніж за три робочих дні** до проведення планових робіт всередині житлового приміщення час доступу до такого приміщення з наданням йому відповідного письмового повідомлення.

- (105) Договір, який запропоновано Товариством для підписання гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, не містять вищенаведених обов'язків Товариства. Таким чином, Товариством не враховано **триденного терміну, необхідного для узгодження із споживачем часу доступу до житлового приміщення.**
- (106) Відділення звертає увагу на те, що положеннями нормативно-правових актів чітко визначено, що споживач зобов'язаний надавати доступ лише до мережі, арматури, квартирних засобів обліку та розподільчих систем для встановлення і **заміни санітарно-технічного** та інженерного обладнання, проведення технічного і профілактичного огляду, зняття контрольних показників квартирних засобів обліку. Таким чином, вищенаведені положення законодавства не покладають на споживача обов'язок забезпечувати доступ виконавцю та балансоутримувачу для проведення оглядів **санітарно-гігієнічного обладнання, припинення теплопостачання у разі неоплати вартості наданих послуг понад три місяці або порушення умов цього Договору.**
- (107) Отже, редакція Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»**, яка не враховує положення нормативно-правових актів у сфері житлово-комунальних послуг, а саме – послуг з централізованого опалення, призводить до розширення кола обов'язків споживача шляхом звуження його прав. Покладення на споживача додаткових обов'язків, не передбачених положеннями чинного законодавства, фактично ставить споживача у залежність від дій теплопостачальної організації, відповідно до яких споживач, з метою належного виконання обов'язків за договором, має забезпечити доступ до свого приміщення з 7.00 до 19.00 без будь-якого попереднього узгодження або ж цілодобовий доступ для проведення ремонтних робіт. Зазначені обставини можуть призводити до ущемлення інтересів споживача, яке полягає у позбавленні можливості чи обмеженні визначати власні господарсько-побутові плани. Крім того, відповідно до пункту 6.3.1. Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», як виконавець послуг з централізованого опалення, **звільняється від відповідальності за недодані або неякісні послуги, якщо споживач не виконує своїх зобов'язань згідно цього Договору.**
- (108) Таким чином, ненадання споживачем доступу до приміщення (квартири), у **випадках, не передбачених законодавством**, та без дотримання погодженого із споживачем терміну, може слугувати підставою для визнання Товариством дій Споживача, як невиконання положень договору, що у свою чергу може привести до відмови ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» від виконання власних зобов'язань за договором.

4.1.6. Встановлені невідповідності договору, пов'язані із умовами надання послуг

- (109) Примірник договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** містить і інші положення, які обумовлюють надання Товариством послуг з централізованого опалення за умов їх повної оплати. Так, пункт 5.2.2. Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** передбачено обов'язок ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» безперервно надавати послуги з централізованого опалення

приміщення протягом опалювального сезону **за умови проведення споживачем повної оплати послуг за винятком перерв на:** проведення в установленому порядку ремонтних і профілактичних робіт та ліквідації наслідків, пов'язаних з дією непереборної сили або аварією.

- (110) Положення пункту 5.2.3. даного примірника договору також обумовлюють обов'язок забезпечення температури повітря у житлових приміщеннях за умов їх утеплення та **за умови проведення споживачем повної оплати послуги.**
- (111) Враховуючи вищезазначені положення законодавства, зокрема, положення статті 16 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року), Товариство зобов'язано забезпечити надання послуг з централізованого опалення безперервно, не обумовлюючи при цьому таке надання обов'язковою оплатою.
- (112) Зміни внесені до Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та які введені в дію з 01.05.2019 року наділяють виконавця послуг правом на припинення надання послуг, у разі наявної заборгованості споживача. В той же час, законодавство визначені окрему процедуру припинення надання послуг, зокрема, надсилання попередження на адресу споживача з вимогою оплатити наявну заборгованості. В даному випадку запропоновані ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» умови, викладені у Примірнику договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** не відповідають вимогам законодавства у цій частині.
- (113) Закріплюючи наведені положення у редакції договорів, які укладаються із споживачами, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» залишає за собою право на припинення надання послуги з централізованого опалення належної якості, у випадку не оплати вартості наданих послуг споживачем або ж, наприклад, виникнення спірних питань щодо оплати заборгованості за надані послуги, що може мати своїм наслідком ущемлення прав споживача.

4.1.7. Встановлені невідповідності договору, пов'язані із обов'язком усувати аварії

- (114) Окрім зазначеного, пунктом 32 Правил № 630 передбачено, що виконавець зобов'язаний, зокрема, усувати аварії та інші порушення порядку надання послуг, а також виконувати заявки споживачів у строк, установлений законодавством та договором.
- (115) Аналогічні обов'язки виконавця закріплені положеннями Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (116) Як встановлено Відділенням, редакція Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** не містить вищенаведеного обов'язку виконавця, яким виступає ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ». Така редакція договору надає змогу Товариству уникнути своїх обов'язків перед споживачем, внаслідок чого права споживача можуть бути ущемлені, шляхом відмови у розгляді заявок споживача, та усунення порушень у наданні послуг з централізованого опалення.

4.1.8. Встановлені невідповідності договору, пов'язані із обладнанням будинків приладами обліку теплової енергії

- (117) Підпунктом 4.2.13. Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** передбачено обов'язок споживача у випадку відключення житлового приміщення від системи централізованого опалення **або встановлення будинкового приладу обліку теплової енергії, оплатити «Виконавцю» повну вартість отриманих послуг.**

- (118) Виходячи з наведеного, у разі встановлення будинкових приладів обліку, на споживача покладається обов'язок повного розрахунку з ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ».
- (119) За результатами аналізу положень законодавства у сфері надання житлово-комунальних послуг, Відділенням не було виявлено вищенаведених обов'язків споживача. Тобто, Товариство, мотивуючи закріпленням зазначеного обов'язку споживача у договорі, може відмовляти останньому у прийнятті на абонентський облік засобу обліку та, як наслідок, нараховувати плату за надані послуги за нормативами споживання, що призведе до понесення споживачем додаткових фінансових витрат з оплати послуг.

4.2. *Обставини, які свідчать про повторний характер дій Відповідача*

- (120) Аналізуючи обставини, викладені у заяві гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, Відділення встановило, що аналогічні дії ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» вже розглядалися територіальним відділенням та були визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (121) Рішенням адміністративної колегії територіального відділення від 16.08.2016 року № 21-ріш у справі № 1-26.213/10-2016 (надалі – Рішення від 16.08.2016 року) дії публічного акціонерного товариства «Миколаївська теплоелектроцентраль» (надалі - ПАТ «Миколаївська ТЕЦ»), **які полягають у включенні до змісту договорів про надання послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води зі споживачами-фізичними особами умов, які не відповідають вимогам законодавства, а також укладанні таких договорів, внаслідок чого споживачі можуть не скористатися усім обсягом наданих їм законодавством прав, звужено коло обов'язків та відповідальність виконавця послуг, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів**, були визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку у вигляді дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (122) Пунктом 4 вказаного Рішення, з метою припинення зазначеного порушення та усунення його наслідків, на ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» було накладено зобов'язання усунути наслідки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом приведення у відповідність до вимог чинного законодавства положень договорів про надання послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води, укладених з фізичними особами, у двомісячний термін з дня отримання цього рішення, про що проінформувати територіальне відділення.
- (123) Рішення від 16.08.2016 року було отримано Товариством для виконання 05.09.2016 року. Як вже було зазначено, не погоджуючись із зазначеним рішенням, Товариство, керуючись положеннями статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції», скористалось своїм правом на його оскарження, звернувшись із відповідною позовною заявою про визнання недійсним та скасування Рішення від 16.08.2016 року до Господарського суду Миколаївської області.
- (124) Ухвалою Господарського суду Миколаївської області від 20.10.2016 року позовну заяву Товариства було прийнято до розгляду та порушено провадження у судовій справі № 915/1101/16.
- (125) Рішенням Господарського суду від 22.12.2016 року у судовій справі № 915/1101/16 ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» було відмовлено у задоволенні позовної заяви.

- (126) **Постановою Одеського апеляційного господарського суду від 02.03.2017 року** залишено без змін вищезазначене рішення Господарського суду Миколаївської області.
- (127) Окрім того, правомірність висновків Відділення була підтверджена висновками касаційної інстанції. Так, **постановою Вищого господарського суду від 11.07.2017 року** рішення господарського суду Миколаївської області від 22.12.2016 та постанову Одеського апеляційного господарського суду від 02.03.2017 зі справи № 915/1101/16 було залишено без змін, а касаційну скаргу ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» - без задоволення.
- (128) Фактичні обставини, які були предметом дослідження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції № 1-26.213/10-2016, а також предметом судового розгляду, є аналогічними обставинами, про які 21.07.2017 року було повідомлено Заявником. Так, адміністративною колегією територіального відділення в описово-мотивувальній частині Рішення від 16.08.2016 року було детально описано ряд невідповідностей редакції договорів, які укладені ПАТ «Миколаївська ТЕЦ», вимогам законодавства та застосування яких може призвести до ущемлення інтересів споживачів, послуг з централізованого опалення.
- (129) Як з'ясовано Відділенням, редакція Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»**, у запропонованій для підписання гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, є аналогічній редакції договорів, які досліджувались та аналізувались територіальним відділенням у ході розгляду справи № 1-26.213/10-2016. Окрім того, як вже було зазначено, обставини цієї справи були предметом судового розгляду.
- (130) **В той же час, 13.07.2017 року, тобто вже після** підтвердження правомірності висновків територіального відділення в апеляційній (постанова Одеського апеляційного господарського суду від 02.03.2017 року), та касаційній (постанова Вищого господарського суду України від 11.07.2017 року) інстанціях, Товариство продовжило вчиняти дії, які Рішенням адміністративної колегії територіального відділення від 16.08.2016 року були визнані порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монополієм становищем.
- (131) Порушуючи вимоги законодавства, всупереч прийнятому територіальним відділенням рішення, яке спрямоване, зокрема, на обмеження монополізму, Товариство намагається зберегти власний монополієм вплив на договірні відносини із споживачами.
- (132) Маючи відповідну правову оцінку, надану аналогічним діям ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» їх повторно вчиняє вже в інших часових межах, що є свідченням небажання вживати заходи, спрямовані на відновлення порушених прав споживачів та закріплення відповідної паритетності взаємних прав та обов'язків споживача і виконавця послуг з централізованого опалення.

4.3. Обставини, які підтверджують вчинення нового порушення з боку Відповідача

- (133) За результатами розгляду повідомлених заявником обставин, а також враховуючи вищевикладені факти, пов'язані із наданням правової оцінки аналогічних за своїм змістом дій та їх судовим розглядом, Відділення, виходячи із процесуальних вимог законодавства про захист економічної конкуренції, з приводу надання відповідної правової кваліфікації дій ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», які вчиняються по відношенню до Заявника, зауважує наступне.
- (134) Вчинення суб'єктом господарювання дій, які містять ознаки порушення конкурентного законодавства, передбаченого статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», є **правовою підставою притягнення до відповідальності.**

- (135) Оскільки взаємовідносини між ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» та кожним окремим споживачем його послуг здійснюються на договірних засадах, у сторін існують взаємні права та обов'язки, які регламентуються, зокрема, нормами законодавства про житлово-комунальні послуги, законодавства про захист економічної конкуренції, цивільного законодавства.
- (136) Відповідно до частини першої статті 1 Цивільного Кодексу України (надалі – ЦК України, Кодекс) цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), **засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.**
- (137) Відповідно до статті 627 ЦК України сторони є вільними в укладенні договору, виборі контрагента та визначенні умов договору з урахування вимог Цивільного Кодексу, інших актів цивільного законодавства, звичаїв ділового обороту, вимог розумності та справедливості.
- (138) Згідно частини п'ятої статті 13 цього Кодексу **не допускаються використання цивільних прав з метою неправомірного обмеження конкуренції, зловживання монопольним становищем на ринку, а також недобросовісна конкуренція.**
- (139) За таких обставин суб'єкт господарювання, який має статус монопольного утворення, займає позицію юридичної нерівності, що може призвести до неможливості захищати індивідуальні інтереси.
- (140) Рішенням від 16.08.2016 року адміністративною колегією територіального відділення було відновлено порушені інтереси споживачів послуг з централізованого опалення, тобто Відділенням були вжиті заходи, спрямовані на «оздоровлення» ринку та недопущення зловживання монопольним становищем. Вчинення ж ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» дій, які вже були визнані порушенням, мають бути розглянуті, як окреме нове правопорушення, оскільки вчиняються Товариством в інших часових межах, вже після прийнятого Рішення від 16.08.2016 року, по відношенню до споживача, з яким не були врегульовані відповідні договірні відносини на час розгляду справи № 1-26.213/10-2016, тобто такі дії характеризуються іншим суб'єктним складом порушення. Отже, Відділенням проведено окреме дослідження ринку та надана відповідна правова оцінка таким діям Товариства.
- (141) Відповідно до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою. Тобто, це проміжок часу, який характеризується стабільною структурою, та відсутністю істотних змін попиту та пропозиції на ньому.
- (142) Як вже було зазначено, становище ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» на ринку надання послуг з централізованого опалення з дати надання правової оцінки його діям не зазнало суттєвих змін. В той же час, заходи, спрямовані на врегулювання договірних відносин з гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, вчинялись Товариством вже в інший проміжок часу при відмінних обставинах, зокрема, наявної правової оцінки невідповідності дій Товариства вимогам конкуренційного законодавства. При цьому, виходячи із інформації, повідомленої ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» листом від 17.08.2017 року № 10/1181, загальна кількість договорів у редакції, яка діяла до 11.07.2017 року, укладених Товариством в період з 06.09.2016 року (дати отримання Рішення від 16.08.2016 року, яким аналогічні дії були визнані порушенням) по 11.07.2017 року склала 2073 одиниць. **Враховуючи, що Товариством на адресу Заявника було надіслано примірники договорів для підписання 13.07.2017 року, у редакції, правова оцінка якій вже була надана територіальним відділенням у Рішенні від 16.08.2016 року, ці обставини є свідченням вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції по відношенню до широкого кола споживачів послуг.**

- (143) Виходячи з інформації, повідомленої ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» листом від 29.09.2017 року № 10-01/1339, у період з **06.09.2016 року по 11.07.2017 року новими абонентами, які почали отримувати послуги з централізованого опалення від ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», стали 845 осіб.** Вказаним листом Товариством було надано реєстр таких абонентів із зазначенням реквізитів укладених договорів та власне дат їх укладання.
- (144) При цьому, виходячи із наданих пояснень, із вказаною кількістю споживачів Товариством були укладені договори про надання послуг з централізованого опалення **в редакції, яка є аналогічною редакції договорів, яка діяла до моменту прийняття Рішення від 16.08.2016 року про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.**
- (145) Вищевказаним листом Товариством були надані копії договорів, укладених з **новими абонентами** послуг з централізованого опалення у період з **02.03.2017 року по 11.07.2017 року**, тобто вже після підтвердження правомірності висновків територіального відділення, викладених у Рішенні від 16.08.2016 року, апеляційною інстанцією, а саме:
- гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, яка проживає за адресою: вул. Образцова, 3, **«(інформація з обмеженим доступом)»** – Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 10.03.2017 року, укладений 25.04.2017 року;
 - гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, який проживає за адресою: вул. Корабелів, 2, **«(інформація з обмеженим доступом)»** – Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 03.03.2017 року, укладений 28.03.2017 року;
 - гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, яка проживає за адресою: вул. Московська, 54а, **«(інформація з обмеженим доступом)»** – Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 07.06.2017 року, укладений 22.06.2017 року;
 - гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, яка проживає за адресою: вул. Новосільська, 5, **«(інформація з обмеженим доступом)»** – Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 27.03.2017 року, укладений 28.04.2017 року;
 - гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, яка проживає за адресою: вул. Кузнецька, 58, **«(інформація з обмеженим доступом)»** – Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 12.05.2017 року, укладений 08.06.2017 року.
- (146) Аналіз положень, укладених з вищенаведеними споживачами, договорів засвідчив їх ідентичність редакції Примірника договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»**, запропонованого до підписання із гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, правовий аналіз якого було наведено вище.
- (147) Листом від 02.02.2018 року № 10-01/152 Товариство на запит територіального відділення від 17.01.2018 року № 1-292/80-47 надало копії договорів, укладених із споживачами, **які виступали абонентами Товариства до 06.09.2016 року** (тобто до дати отримання Відповідачем рішення, яким його дії були визнані порушенням), **однак з якими не було оформлено відповідних договірних відносин.** Товариство надало копії таких договорів, які були оформлені у наступні періоди часу: з 06.09.2016 по 20.10.2016 року; з 22.12.2016 по 18.01.2017 року; з 02.03.2017 по 11.07.2017 року та з 11.07.2017 по 17.07.2017 року, аналіз їх редакції засвідчив невідповідність положенням законодавства у сфері житлово-комунальних послуг, що може мати своїм наслідком ущемлення інтересів споживачів, тобто вчинення дій щодо яких надавались відповідні висновки територіального відділення. Зокрема, такі обставини були встановлені при аналізі наступних договорів: Договору № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 22.10.2014 року, укладеного з гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»** - 22.09.2016 року; Договору №

«*інформація з обмеженим доступом*» від 22.10.2014 року, укладеного з гр. «*інформація з обмеженим доступом*» - 06.10.2016 року; Договору № «*інформація з обмеженим доступом*» від 22.10.2014 року, укладеного з гр. «*інформація з обмеженим доступом*» - 07.10.2016 року; Договору № «*інформація з обмеженим доступом*» від 22.10.2014 року, укладеного з гр. «*інформація з обмеженим доступом*» - 26.12.2016 року; Договору № «*інформація з обмеженим доступом*» від 22.10.2014 року, укладеного з гр. «*інформація з обмеженим доступом*» - 03.03.2017 року; Договірі № «*інформація з обмеженим доступом*» від 26.04.2017 року, укладеного з гр. «*інформація з обмеженим доступом*» - 08.06.2017 року; Договірі № «*інформація з обмеженим доступом*» від 26.04.2017 року, укладеного з гр. «*інформація з обмеженим доступом*» - 17.07.2017 року.

- (148) Цим же листом Відповідачем було надано копію Договору № «*інформація з обмеженим доступом*» від 04.01.2018 року, укладеного з гр. «*інформація з обмеженим доступом*» – 17.01.2017 року, редакція положень якого також свідчить про порушення вимоги законодавства щодо істотних умов договору, закріплених положеннями законодавства до такого типу договорів. Разом з тим, Товариство зазначило, що 04.01.2018 року вказаний споживач звернувся на адресу ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» з питань, укладення договору у новій редакції, на підтвердження чого Відповідачем було надано копію вищенаведеного договору від 04.01.2018 року, укладеного у редакції, що не суперечить вимогам законодавства у сфері надання житлово-комунальних послуг. Таким чином, Товариство забезпечило поновлення прав та інтересів абонента лише після його особистого звернення.
- (149) Листом від 02.02.2018 року № 10-01/152 ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» надала копії договорів про надання послуг з централізованого опалення, укладених із споживачами, які не виступали абонентами Товариства станом на дату отримання Рішення від 16.08.2016 року, тобто щодо яких ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» не було вчинено дій, яким вже була надана відповідна правова оцінка зазначеним рішенням адміністративної колегії територіального відділення.
- (150) Проведений правовий аналіз договорів, з наступними абонентами:
- гр. «*інформація з обмеженим доступом*» (м. Миколаїв, вул. 28 Армії, 2/Б, «*інформація з обмеженим доступом*»), договір № «*інформація з обмеженим доступом*» від 14.09.2016 року, який було укладено 22.09.2016 року;
 - гр. «*інформація з обмеженим доступом*» (м. Миколаїв, вул. 3 Слобідська, 28, «*інформація з обмеженим доступом*»), договір № «*інформація з обмеженим доступом*» від 27.09.2016 року, який було укладено 11.10.2016 року;
 - гр. «*інформація з обмеженим доступом*» (м. Миколаїв, вул. 3 Слобідська, 49, «*інформація з обмеженим доступом*»), договір № «*інформація з обмеженим доступом*» від 10.11.2016 року, який було укладено 18.11.2016 року;
 - гр. «*інформація з обмеженим доступом*» (м. Миколаїв, вул. 9 Продольна, 2, «*інформація з обмеженим доступом*»), договір № «*інформація з обмеженим доступом*» від 27.12.2016 року, який було укладено 06.02.2017 року;
 - гр. «*інформація з обмеженим доступом*» (м. Миколаїв, вул. Потьомкінська, 147, «*інформація з обмеженим доступом*»), договір № «*інформація з обмеженим доступом*» від 29.12.2016 року, який було укладено 10.02.2017 року;
 - гр. «*інформація з обмеженим доступом*» (м. Миколаїв, вул. 9 Продольна, 6, «*інформація з обмеженим доступом*»), договір № «*інформація з обмеженим доступом*» від 08.11.2016 року, який було укладено 13.01.2017 року;
 - гр. «*інформація з обмеженим доступом*» (м. Миколаїв, вул. Театральна, 31, «*інформація з обмеженим доступом*»), договір № «*інформація з обмеженим доступом*» від 31.05.2017 року, який було укладено 13.06.2017 року,

Відповідач листом від 30.01.2018 року № 10-01/137 надав на адресу територіального відділення пояснення щодо здійснення процедури укладення договорів про надання послуг з централізованого опалення на виконання Рішення від 16.08.2016 року. Так, Товариством було повідомлено про розроблення нової редакції договорів про надання послуг з централізованого опалення, у зв'язку із зміною організаційно-правової форми та необхідністю виконання рішення адміністративної колегії територіального відділення від 16.08.2016 року. При цьому, вищенаведеним листом Товариством було надано реєстр із 239 абонентів, з якими було укладено договори у новій редакції. Відомості надані Товариством, засвідчують, що дії по перекладанню таких договорів Відповідач почав вчиняти з **жовтня 2017 року**, не зважаючи при цьому на прийняте адміністративною колегією територіального відділення рішення ще 16.08.2016 року. Цим же листом Товариством було надано копії наступних договорів про надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води (надалі - Договори), укладених з:

- гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, яка проживає за адресою: м. Миколаїв, вул. Колодязна, 6, **«(інформація з обмеженим доступом)»** - Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 23.11.2017 року;

- гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, який мешкає за адресою: м. Миколаїв, пр. Центральний, 21, **«(інформація з обмеженим доступом)»** - Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 21.12.2017 року;

- гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, який проживає за адресою: м. Миколаїв, вул. Рюміна, 2А, **«(інформація з обмеженим доступом)»** - Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 29.12.2017 року;

- гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, яка мешкає за адресою: м. Миколаїв, пр. Центральний, 267, **«(інформація з обмеженим доступом)»** - Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 02.01.2018 року;

- гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, яка проживає за адресою: м. Миколаїв, пер. Корабелів, 19, **«(інформація з обмеженим доступом)»** - Договір № **«(інформація з обмеженим доступом)»** від 09.01.2018 року.

- (154) За результатами проведеного нормативно-правового аналізу на відповідність законодавству та Типовому договору змісту вищенаведених договорів, територіальним відділенням з'ясовано, що їх положення відповідають встановленим вимогам законодавства.
- (155) Також, Товариством було надано копію оголошення у газеті «Вечерний Николаев» від 30.09.2017 року № 109 (4022) та витяг із офіційного веб-сайту Товариства, якими Відповідачем було проінформовано споживачів про необхідність переоформлення договорів про надання послуг з централізованого опалення.
- (156) В той же час, як вже було зазначено, Товариством із гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»** не було укладено договору про надання послуг з централізованого опалення та централізованого постачання гарячої води. Як вказує Товариство, вказаному абоненту 17.08.2017 року було повідомлено про узгодження нової редакції договору, після чого ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» буде проводитись відповідна робота по переукладанню договорів у новій редакції із абонентами. У своїх поясненнях ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» звернула увагу територіального відділення на розміщення оголошень на відповідних інформаційних ресурсах та на обов'язках споживача, згідно положень статті 20 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», укласти договори про надання житлово-комунальних послуг, підготовлених виконавцем на основі типового договору.
- (157) Тобто, за логікою Відповідача, після отримання такого листа від Товариства гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»** та ознайомлення із інформацією, розміщеною у газеті або ж на офіційному веб-сайті Товариства, вказаний абонент

мала самостійно звернутись до ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» в питань укладення договору у новій редакції.

- (158) Таким чином, територіальне відділення доходить висновку, що Товариство розпочало вживати заходи, спрямовані на врегулювання договірних відносин із власними споживачами послуг з централізованого опалення. Разом з тим, Відповідачем не було вжито вичерпних заходів для врегулювання договірних відносин із гр. *«(інформація з обмеженим доступом)»* та іншими абонентами, які набули такого статусу споживача послуг з 06.09.2017 року. Як вже було зазначено, Споживач звернувся на адресу Товариства з метою належного оформлення договірних відносин з питань надання послуг з централізованого опалення ще 12.06.2017 року, натомість, **Товариством було запропоновано для підписання примірник договору, який не відповідає вимогам законодавства.** На інше звернення Споживача Відповідачем було повідомлено про розроблення нової редакції договору та проведення подальшої роботи по укладанню таких договорів із споживачами. Виходячи із зазначеного, Споживач зі свого боку вжив заходи, спрямовані на врегулювання договірних відносин із Товариством, натомість, Відповідачем, після розробки та затвердження нової редакції договорів про надання відповідних послуг, не забезпечено виконання власного зобов'язання щодо належного виконання процедури укладання договірних відносин із конкретним абонентом.
- (159) Набуті територіальним відділенням докази засвідчують, що дії по укладанню договорів, предметом яких є надання послуг з централізованого опалення в редакції, яка не відповідає положенням законодавства, вчинялись Товариством по відношенню до нових абонентів навіть після отримання відповідних висновків територіального відділення, викладених у Рішенні від 16.08.2016 року. Отже, дії Товариства носять ретроспективний характер та не враховують відповідні обмеження на їх вчинення у майбутньому, викладені у Рішенні від 16.08.2016 року.
- (160) Враховуючи зазначене, територіальне відділення, відповідно до встановлених законодавством повноважень, має ***розглядати правовідносини, які існують між ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» та конкретним споживачем у різних часових межах, як окреме порушення.***
- (161) Територіальним відділенням у кожному конкретному випадку має бути в повній мірі встановлено й доведено факт вчинення Товариством порушення конкурентного законодавства у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку, що може призвести до ущемлення інтересів споживача, що є однією із кваліфікуючих ознак такого порушення.
- (162) Отже, навіть за умов наявності однакової кваліфікації дій, вчинених відносно споживачів у різні проміжки часу, органи Антимонопольного комітету України повноважні розглядати окремі склади порушень законодавства про захист економічної конкуренції.
- (163) У даному випадку Відділенням розглядалися дії Товариства, які мають однакову кваліфікацію та яким вже було надано відповідну правову оцінку, однак такі дії були вчинені ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» щодо інших споживачів (з яким були відсутні договірні відносини) у різні проміжки часу та мають **закінчений склад правопорушення, і відповідно, кожного разу наслідком вчинення таких дій може стати ущемлення інтересів широкого кола споживачів, тобто порушення характеризується іншим суб'єктним складом.**

4.4. Антиконтентні наслідки дій Відповідача

- (164) Однією із кваліфікуючих ознак зловживання монопольним (домінуючим) становищем є дії суб'єкта господарювання, які призвели або могли призвести до

ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими в умовах конкурентного ринку.

- (165) Встановлені територіальним відділенням фактичні обставини засвідчують зацікавлення ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» у затягуванні процедури укладення договорів про надання послуг з централізованого опалення в редакції, яка не відповідає вимогам законодавства. Таким чином, Товариство намагається зберегти власний монопольний вплив за рахунок ущемлення прав та інтересів споживачів.

4.5. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

- (166) Враховуючи, що ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» протягом 2016-листопада 2019 років на визначеному товарному ринку є таким, що займає монопольне становище, споживачі, зокрема, гр. *«(інформація з обмеженим доступом)»*, що проживає за адресою: м. Миколаїв, вул. 8 Поперечна, 1, *«(інформація з обмеженим доступом)»*, не мають можливості вибору іншого контрагента та змушені укласти договір про надання послуг з централізованого опалення з Товариством на умовах, визначених ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ». Укладання договору з положеннями, які не відповідають законодавству, може призвести до ущемлення інтересів споживачів.
- (167) Враховуючи, що вказані договори є домовленістю сторін, яка спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і зобов'язань, їх положення визначають характер дій кожної із сторін при наданні зазначених послуг, тобто виступають засобом регулювання поведінки сторін у цивільно-правових відносинах. Виходячи із зазначеного, споживач не має можливості, за наявної форми організації взаємовідносин із Товариством та недотримання останнім вимог законодавства щодо укладення договорів у сфері житлово-комунальних послуг, забезпечити гарантоване виконання іншою стороною зобов'язань, які витікають із положень законодавства.
- (168) За умов існування значної конкуренції на ринку наведені вище дії ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» були б неможливими, оскільки маючи зацікавлення продати свій товар - послуги з централізованого опалення, Товариство вживало б заходів щодо укладання договору із споживачем з чітким та повним додержанням вимог чинного законодавства.
- (169) Товариство не вдавалося б до дій, які спрямовані на звуження власних зобов'язань перед споживачем, які визначені законодавством. Крім того, за умов існування значної конкуренції, Товариство не мало б можливості закріплювати у положеннях договорів заходи, які спрямовані на уникнення необхідності проведення досудово-претензійної роботи або ж виплати споживачам, визначених законодавством, компенсацій, штрафів, пені. Укладаючи договори у редакції, яка не в повній мірі відповідає положенням чинного законодавства, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», в умовах відсутності конкуренції на ринку, визначає правові відносини із споживачем на основі забезпеченості досягнення власних економічних та правових вигод.
- (170) В свою чергу, за наявності значної конкуренції на ринку, споживач міг би обрати, для себе іншого виконавця послуг, який дотримується вимог чинного законодавства та не допускає ущемлення його законних інтересів.
- (171) У процесі конкурентної боротьби діє об'єктивний економічний закон розвинутого товарного виробництва, який для товаровиробників є зовнішньою примусовою силою до підвищення продуктивності праці, розширення масштабів виробництва, мінімізації витрат, а також запровадженні ефективної маркетингової політики, яка виражається, у тому числі, у формі найбільш повного забезпечення цілей та вподобань споживача при купівлі товару або ж споживання послуги. Тобто, відбувається фактичне домінування покупця над продавцем. При цьому,

конкурентна боротьба між учасниками ринку (продавцями) ведеться за допомогою різних методів:

- цінових, що виражається у зниженні цін, наданні пільгових умов купівлі товару (послуги), знижок, тощо;

- нецінових, які виражаються в поліпшенні якості послуг, швидкого зростання асортименту, надання гарантій, забезпечення кращих умов надання послуг.

- (172) В умовах посиленої конкуренції між продавцями на ринку зростає пропозиція товарів (послуг), що призводить до формування не лише ринкової ціни на товар (послугу), але й забезпечує сприятливі (прийнятні) для споживачів умови купівлі товару (послуги) та його подальшого використання. Такі умови дозволяють забезпечити та підтримати продавцю сталий рівень попиту на власний товар (послугу) на ринку. У свою чергу, покращення таких умов призведе до збільшення попиту на товар (послуг), а нехтування вподобаннями споживачів матиме негативний вплив на кількість реалізованих продавцем товарів (послуг), оскільки споживачі мають можливість скористатися пропозицією на аналогічний товар інших учасників ринку.
- (173) Враховуючи, що пропозиція на ринку надання послуг з централізованого опалення у вище визначених територіальних межах зосереджена лише в руках ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», це дозволяє Відповідачу отримувати значні економічні вигоди, за рахунок встановлення вигідних для Товариства умов надання послуг, не враховуючи при цьому законодавчо визначені умови надання таких послуг, спрямовані на забезпечення прав та інтересів споживачів. Окрім того, відсутність альтернативних джерел отримання послуг, дозволяє Відповідачу поширювати свої дії на всіх **без винятку споживачів, а саме – споживачів, які виявили бажання набути статусу абонента послуг з централізованого опалення ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ»**. Тобто, майже будь-які дії Товариства не матимуть своїм наслідком зниження попиту на надані ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» послуги з централізованого опалення, що в умовах конкурентної боротьби є неможливим.
- (174) Учасники ринку послуг з централізованого опалення, будучи учасниками конкурентного ринку, прагнули б до забезпечення раціонального задоволення попиту на свої послуги за рахунок максимізації задоволення потреб споживачів та мінімізації власних витрат, що дозволить забезпечити досягнення ринкової рівноваги між попитом та пропозицією на власну послугу.
- (175) В існуючих умовах монополізації ринку, тобто відсутності фактичної транспарентності цін, умов надання послуг (як встановлено матеріалами справи), відсутності еластичності попиту, забезпечення відновлення прав та інтересів споживачів неможливе без вжиття заходів антимонопольного регулювання. Таким чином, припинення вищенаведених дій Відповідачем та відновлення порушених прав споживача, дозволить забезпечити пріоритетність права споживачів, що в умовах конкурентного ринку є одним із основних принципів побудови раціональної економічної моделі функціонування будь-якого ринку.

4.6. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем

- (176) Ураховуючи вищезазначене, дії Відповідача, які полягали у включенні до змісту договорів про надання послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води зі споживачами-фізичними особами, у період з вересня 2016 року по вересень 2017 року, умов, які не відповідають вимогам законодавства, а також укладанні договорів у такій редакції, внаслідок чого споживачі можуть не скористатися усім обсягом наданих їм законодавством прав, звужено коло обов'язків та відповідальності виконавця послуг, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, є **порушенням законодавства про захист**

економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку у вигляді дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (177) На подання про попередні висновки у справі від 12.04.2018 № 1-06/45-пв, надіслане на адресу ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» листом від 12.04.2018 № 1-292/80-279 (отримане 17.04.2018 року) та на адресу гр. «*(інформація з обмеженим доступом)*» листом від 12.04.2018 року № 1-292/140-277, ані зі сторони Відповідача, ані зі сторони Заявника не було надано жодної інформації, заперечень чи пояснень на адресу Відділення.
- (178) Натомість 21.06.2018 року на адресу Відділення від Відповідача надійшли заперечення, викладені у листі від 19.06.2018 року № 09.02/886-Ю. У даному листі ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» не погоджується із висновками Відділення, посилаючись на наступне:
- справа № 1-26.213/56-2017, яка знаходиться у провадженні територіального відділення, нерозривно пов'язана із іншою справою № 1-26.213/10-2016, у якій було прийнято Рішення від 16.08.2016 року. Вказане рішення оскаржувалось Товариством у судовому порядку;
 - 11.07.2017 року постановою Вищого господарського суду України у справі № 915/1101/16 було остаточно підтверджено правомірність висновків територіального відділення, викладених у Рішенні від 16.08.2016 року, а тому до 11.07.2017 року виконання зазначеного рішення було призупинено до остаточного вирішення спору;
 - ознайомившись з постановою Вищого господарського суду України від 11.07.2017 року у справі № 915/1101/16, Товариство усунуло порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом приведення у відповідність до вимог чинного законодавства положень та умов договорів про надання послуг з централізованого опалення. Така робота проводилась ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» у період з 18.07.2017 року по 30.09.2017 року;
 - відповідно до положень статті 24 Закону України «Про теплопостачання» основним обов'язком споживача є укладення договору з теплопостачальною організацією;
 - договори у новій редакції укладаються із споживачами з жовтня 2017 року;
 - відповідно до положень пункту 1 частини третьої статті 20 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» споживач зобов'язаний укласти договір про надання житлово-комунальних послуг, який розроблений постачальником на основі типового договору та відповідно до вимог діючого законодавства. З цією метою ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» розмістило оголошення в газеті «Вечірній Миколаїв» № 109 від 30.09.2017 р. та оголошення на офіційному веб-сайті Товариства, якими інформувало споживачів про необхідність переукладання договорів.
 - з 09.10.2017 року ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» почало переукладати договори зі споживачами у новій редакції;
 - станом на 19.06.2018 року вживаються всі заходи щодо вирішення питання переукладання договорів в повному обсязі з усіма споживачами без винятку.
- (179) Таким чином, Відповідач намагається обґрунтувати свої дії із вчинення порушення наявним судовим розглядом, предметом якого було оскарження Рішення від 16.08.2016 року. В той же час, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» не надано пояснень щодо вчинення дій із укладання договорів, які не відповідають положенням законодавства із новими споживачами послуг. Так, Товариством жодним чином не обґрунтовано

вчинення власних дій, кваліфікованих як порушення законодавства про захист економічної конкуренції, в умовах вже наявної правової оцінки, наданої територіальним відділенням.

- (180)** Надані Товариством заперечення не спростовують висновків територіального відділення щодо наявного порушення у зв'язку з наступним:
- порушення було вчинено Товариством по відношенню до інших споживачів, які до надання правової оцінки діям ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ», викладеними у Рішенні від 16.08.2016 року, не виступали його споживачами або ж з якими були відсутні закріплені договірні відносини;
 - дії, які визнаються порушенням вчинені в інші часові межі, а отже свідчать про повторний характер.
- (181)** Окрім того, листом від 16.10.18 № 10-02/1562 ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» на запит територіального відділення від 26.09.2018р. № 64-02/1-292/80-911 було надано пояснення стосовно невідповідності положень редакції договорів вимогам законодавства у сфері надання послуг з централізованого опалення. Так, на питання територіального відділення щодо правових підстав включення вище перелічених умов, які не відповідають положенням Закону України «Про житлово-комунальні послуги», Товариством обґрунтувало вже наданими поясненнями в рамках розгляду територіальним відділенням справи № 1-26.213/10-2016, у якій було прийняте рішення № 21-ріш від 16.08.2016 року. Товариство вкотре зауважило, що дане рішення територіального відділення оскаржувалось у судовому порядку, а отже до жовтня 2017 року Товариство не мало правових підстав для переукладання та укладання із споживачами договорів у новій редакції. Окрім того, цим же листом Товариством висловило власну думку щодо неможливості включення до умов договору положень, якими врегульовувалось би питання виплат споживачам компенсації за порушення строків проведення аварійно-відбудовних робіт. Свою думку ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» обґрунтовує відсутністю законодавчо визначеної методики проведення розрахунку розміру такої компенсації.
- (182)** Пояснення аналогічного змісту були надані Товариством листом від 03.07.19 № 10-01/1000, зазначивши, що обґрунтування включення або відсутності окремих положень у текст договору про надання послуг з централізованого опалення надавались Товариством листами від 24.02.2016р. № 10-02/310; від 03.03.2016р. № 10-02/359; від 15.06.2016р. № 10/01/931; від 08.06.2016р. № 45, тобто в рамках процесуального розгляду справи № 1-26.213/10-2016.
- (183)** Тобто, щодо відсутності обов'язку Товариства виплачувати споживачу компенсацію за порушення строків проведення аварійно-відбудовних робіт, Товариство звертає увагу Відділення на відсутність затвердженої методики нарахування компенсації за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відбудовних робіт споживачам послуг з централізованого опалення. Також свої пояснення у листі від 15.06.2016 №10-01/931 ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» обґрунтувало відсутністю жодних звернень споживачів з приводу виплати будь-яких сум компенсацій, штрафів, неустойки, пені.
- (184)** Натомість, як було зазначено територіальним відділенням відсутність затвердженої методики, яка дозволяє здійснювати розрахунок розміру компенсації споживачу за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт, не є нормативно-визначеною підставою для звільнення ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» від виконання відповідних обов'язків перед споживачем. Такі обставини лише передбачають застосування іншого правового механізму реалізації зазначеного права споживача та відповідного обов'язку виконавця послуг з централізованого опалення, який однак не передбачено положеннями договору.
- (185)** Пояснення з приводу зобов'язань взяття на абонентський облік квартирних приладів обліку, були надані Товариством листом від 24.02.2016 № 10-02/310 під час

процесуального розгляду справи № 1-26.213/10-2016, у якому ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» посилається на неврегульованість питання порядку передачі (або оренди) на баланс теплопостачальної організації внутрішньобудинкових мереж теплопостачання та порядок їх обслуговування або механізм взаємодії теплопостачальної організації з балансоутримувачами з питань обслуговування внутрішньобудинкових мереж теплопостачання. ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» у договорі не може розширювати права споживачів, які не співвідносяться зі статутною діяльністю Товариства. Водночас, положення законодавства чітко визначають, що споживач має право на встановлення як квартирних засобів обліку води, так і квартирних засобів обліку теплової енергії. Також положення Правил №630 визначають право споживача і на проведення перевірки, обслуговування та ремонту квартирних засобів обліку, у тому числі демонтаж, транспортування та монтаж. Обов'язок щодо взяття таких засобів обліку на абонентський облік та здійснення заходів, пов'язаних з їх перевіркою, обслуговуванням та ремонтом чітко закріплені за виконавцем послуг.

- (186) Відсутність положень щодо обов'язку Товариства повідомляти за 10 днів про планову перерву в наданні послуг, ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» (листом від 25.05.2016 №10-01/834) обґрунтовувало відсутністю зазначених перерв у наданні послуг та наданням послуг безперервно за винятком часу перерв на проведення в установленому порядку ремонтних і профілактичних робіт та ліквідації наслідків, пов'язаних з дією непереборної сили чи аварії.
- (187) Дані пояснення були досліджені Відділенням та визнані такими, що не звільняють виконавця послуг від обов'язку передбачити дані положення у редакції договорів.
- (188) Під час розгляду справи № 1-26.213/10-2016 ПАТ «Миколаївська ТЕЦ» листом від 25.05.2016 №10-01/834 Товариство повідомило територіальне, що не здійснювало на користь споживачів протягом опалювальних періодів 2014-2015 та 2015-2016 років жодних виплат сум неустойки, штрафів чи пені, при цьому, правовий механізм реалізації зазначених положень передбачений пунктом 6.2. Договорів.
- (189) Однак, як вже було зазначено, даний договір містить *загальні положення* щодо застосування даних норм законодавства. Згідно положень частини першої статті 26 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (в редакції, діючій до 01.05.2019 року) відповідальність сторін та штрафні санкції за невиконання умов договору, належать до істотних умов договору, а отже, виходячи з специфіки організації договірних взаємовідносин із споживачами, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» повинна була забезпечити відображення зазначених норм у Договорах, укладених із фізичними особами-споживачами послуг з централізованого опалення.
- (190) У листі від 25.05.2016 №10-01/834 Товариство, з приводу забезпечення доступу до помешкання споживача, наводить посилання на статтю 24 Закону України «Про теплопостачання», положення якої визначають обов'язок споживача, забезпечувати безперешкодний доступ до власного теплового обладнання, представникам теплопостачальної організації. Крім того, Товариство зауважує, що відповідно до статті 25 цього Закону теплогенеруюча, теплотранспортуюча та теплопостачальна організації мають право обмежувати або припинити постачання теплової енергії споживачам після письмового попередження, надісланого не пізніше ніж за три робочі дні, в разі заборгованості за спожиту теплову енергію в порядку, встановленому законодавством.
- (191) Як встановлено Відділенням, запропонована редакція не лише розширює коло обов'язків споживача, але й розширює права виконавця, яким в даному випадку є ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ». Посилання ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» на положення Закону України «Про теплопостачання» не підтверджує правомірність закріплення Товариством у редакції договорів положень щодо припинення теплопостачання.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про теплопостачання», він регулює відносини, що виникають у зв'язку з виробництвом, транспортуванням, постачанням і використанням теплової енергії, державним наглядом (контролем) у сфері теплопостачання, експлуатацією теплоенергетичного обладнання та виконанням робіт на об'єктах у сфері теплопостачання суб'єктами господарської діяльності незалежно від форми власності.

- (192) Натомість правовідносини, що виникають між виробниками, виконавцями, споживачами у процесі створення, надання та споживання житлово-комунальних послуг, врегульовано такими спеціалізованими нормативно-правовими актами, як Закон України «Про житлово-комунальні послуги» та Правилами надання послуг з централізованого опалення, положення яких визначають особливості доступу до помешкання споживачів та відключення їх об'єктів від споживання послуг з централізованого опалення, які, у свою чергу, відсутні у редакції договорів Товариства.
- (193) З приводу відсутності обов'язку Товариства усувати аварії, ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» в рамках розгляду справи № 1-26.213/10-2016 повідомляло про його фактичне виконання та зауважувало на наявності положень договорів, які закріплюють безперервність у наданні послуг. Однак, дане твердження не відповідає положенням законодавства та не гарантує дотримання зобов'язань Товариства з ліквідації аварійних ситуацій.
- (194) Отже, правовий аналіз наданих Товариством пояснень, Відділенням було детально відображено в прийнятому адміністративною колегією Відділення рішенні від 16.08.2016 року № 21-ріш, та описано вище в даному рішенні.
- (195) Посилання Відповідача на судовий розгляд питання про оскарження Рішення від 16.08.2016 року, відповідно до якого схожі дії Відповідача були визнані порушенням не наділяють Відповідача правом на повторне вчинення таких дій в інших часових межах, зокрема, під час судового розгляду справи про оскарження рішення територіального відділення.
- (196) Разом з тим, листом від 16.10.18 № 10-02/1562 ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» було надано копії 5-ти примірників договорів про надання послуг з централізованого опалення, укладених у жовтні 2017 року та 5-ти примірників договорів, укладених у січні 2018 року, редакція яких відповідає вимогам законодавства у сфері надання вказаних послуг.
- (197) Також, Товариством було повідомлено про вжиття заходів щодо належного інформування гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»** про можливість укладення договору про надання послуг, а саме: надіслано лист від 17.08.2017р. № Т-10-01/287. Однак, аналіз змісту листа від 17.08.2017р. № Т-10-01/287, засвідчує, що ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» було запропоновано Споживачу до підписання договір у редакції, яка не відповідає вимогам законодавства у сфері надання послуг з централізованого опалення. Таким чином, станом на вересень 2018 року Відповідачем не укладено договір про надання вищенаведених послуг із гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»**, у редакції, яка б відповідала вимогам законодавства, зокрема, Типового договору.
- (198) Відповідно до інформації, наданої Відповідачем листом від 03.07.19 № 10-01/1000, станом на липень 2019 року, Товариством із гр. **«(інформація з обмеженим доступом)»** так і не було укладено договорів про надання послуг з централізованого опалення, листування з цього приводу ПрАТ «Миколаївська ТЕЦ» із споживачем також не здійснювалось.
- (199) Підсумовуючи наведене, територіальне відділення доходить висновків про відсутність підстав для спростування фактично встановлених обставин, які підтверджують вчинення Відповідачем протягом вересня 2016-вересня 2017 років порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

6. Пояснення та/або зауваження Заявника

(200) На подання з попередніми висновками, надісланого Заявнику листом від 12.04.2018р. № 1-292/140-277, Заявником не було надано жодних пояснень. Заперечень або ж додаткових обґрунтувань стосовно обставин справи.

7. Остаточні висновки адміністративної колегії Відділення

(201) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доведено, а зауваженнями і запереченнями Відповідача не спростовано висновок Відділення про те, що приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентраль», займаючи протягом 2016-листопада 2019 років монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з централізованого опалення населенню, своїми діями, які полягали у включенні до змісту договорів про надання послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води зі споживачами-фізичними особами, у період з вересня 2016 року по вересень 2017 року, умов, які не відповідають вимогам законодавства, а також укладанні договорів у такій редакції, внаслідок чого споживачі можуть не скористатися усім обсягом наданих їм законодавством прав, звужено коло обов'язків та відповідальність виконавця послуг, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку у вигляді дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

8. Визначення розміру штрафу

- (202) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (203) Відповідно до абзацу 2 частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (204) Відповідно до копії форми 2 «Звіт про фінансові результати» за 2018 рік чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2018 році становив 397 146 тисяч (триста дев'яносто сім мільйонів сто сорок шість тисяч) гривень.
- (205) При визначенні розміру штрафу враховано наступні обставини, зокрема:
- Відповідач раніше притягувався до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції;
 - Відповідачем не визнано факту вчинення порушення;
 - порушення носить масовий характер та зачеплює інтереси широкого кола споживачів;
 - Відповідач розпочав вжиття заходів, спрямованих на припинення порушення шляхом переукладання договорів із абонентами у відповідності до положень законодавства.

Ураховуючи викладене, керуючись статтею 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати приватне акціонерне товариство «Миколаївська теплоелектроцентрально» (54020, м. Миколаїв, вул. Каботажний узвіз, 18, ідентифікаційний код юридичної особи 30083966) таким, що протягом 2016-листопада 2019 років у територіальних межах міста Миколаєва Миколаївської області, де розташовані мережі, що належать або використовуються (експлуатуються) Товариством для надання послуг з централізованого опалення своїм абонентам (споживачам), займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг з централізованого опалення населенню, як таке, що не мало на цьому ринку жодного конкурента.

2. Визнати дії приватного акціонерного товариства «Миколаївська теплоелектроцентрально», які полягали у включенні до змісту договорів про надання послуг з централізованого опалення та послуг з централізованого постачання гарячої води зі споживачами-фізичними особами, у період з вересня 2016 року по вересень 2017 року умов, які не відповідають вимогам законодавства, а також укладанні договорів у такій редакції, внаслідок чого споживачі можуть не скористатися усім обсягом наданих їм законодавством прав, звужено коло обов'язків та відповідальність виконавця послуг, що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», а саме: зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку у вигляді дій, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За вчинення порушення, зазначеного в пункті 2 цього рішення, накласти на приватне акціонерне товариство «Миколаївська ТЕЦ» штраф у розмірі 34 000 (тридцять чотири тисячі) гривень.

4. Зобов'язати приватне акціонерне товариство «Миколаївська ТЕЦ» припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладене в пункті 2 цього рішення, про що повідомити із наданням відповідних підтверджуючих документів територіальне відділення протягом двох місяців з дня отримання цього рішення.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Миколаївського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

**Голова адміністративної колегії
Миколаївського обласного
територіального відділення
Антимонопольного комітету України**

В. Харченко